

„Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen. Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni. Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech.“ Izajáš 53:4-6

„Josef byl říšským správcem a prodával obilí všemu lidu země. Když přišli jeho bratři, skláněli se před ním tváří k zemi. Josef spatřil své bratry a poznal je, ale sám se jim nedal poznat a mluvil s nimi tvrdě. Otázal se jich: „Odkud jste přišli?“ Odvětili: „Z kenaanské země, abychom nakoupili potravu. Ačkoli Josef své bratry poznal, oni ho nepoznali.

Tu si vzpomněl na sny, které se mu o nich zdály. Křikl na ně: „Jste vyzvědači! Přišli jste obhlédnout nechráněná místa země.“ Ohradili se: „Nikoli, pane; tvoji otroci přišli nakoupit potravu. Všichni jsme synové jednoho muže, jsme poctiví lidé. Tvoji otroci nikdy nebyli vyzvědači.“ Ale on trval na svém: „Ne, přišli jste obhlédnout nechráněná místa země.“ Odvětili: „Tvých otroků bylo dvanáct. Jsme bratři, synové jednoho muže z kenaanské země. Nejmladší je teď u otce a jeden – ten už není.“ Ale Josef stál na svém: „Je to tak, jak jsem řekl. Jste vyzvědači. Takto budete prověřeni: Jakože živ je farao, nevyjdete odtud, dokud sem nepřijde váš nejmladší bratr. Vyšlete jednoho z vás, aby ho přivedl; vy zůstanete v poutech. Tak budou vaše výpovědi ověřeny, mluvíte-li pravdu. Když ne, jakože živ je farao, jste vyzvědači.“ A vsadil je společně na tři dny do vazby.

Genesis 42:6-17

„Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Není totiž rozdílu: všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši.

Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý, když již dříve trpělivě promíjel hříchy. Svou spravedlnost prokázal i v nynějším čase, aby bylo zjevné, že je spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo žije z víry v Ježíše.“

Římanům 3:21-26

Všichni

To, co mne zajímá při čtení Ježíšových podobností, je Ježíšovo pojetí společenství a jednotlivce. Patnáctá kapitola Lukášova evangelia, ze které budeme číst, popisuje na třikrát zápas o všechny, ve kterém je důležitý každý jedinec.

Žijeme v době, která rozlišuje až příliš přísně na „my a oni“, rozděluje, znevažuje, obviňuje a vytváří veřejné mínění. Dokonce bojuje a válčí. Jeden z našich prezidentů často používal vyjádření: „Já myslím, že to všichni vidí!“ a sveřepě představoval jen svoje názory, které vnucoval všem. A doba těchto proroků určitě neskončila.¹

¹ Kdo měl možnost slyšet výroky **veřejného ochránce práv**, pana JUDr. Křečka v Senátu, muselo se mu zastavit srdce, když napomenut usnesením shromáždění pronesl svá závěrečná slova: „Názor může být různý, ale ať mi někdo řekne, kde jsem neměl pravdu! Kde? Popisuji situaci ve vyloučených lokalitách, kde neříkám pravdu? A jestliže toto je pravda, jestliže to občané vidí denně, tak potom neříkejme, že jde o nějaký rasismus apod. Nikomu není bráněno bránit se. **Než jsem odjížděl, podepsal jsem zahájení šetření s bytovým družstvem, které sdělilo svěmu členovi, že si nepřeje, aby v bytovém domě, který toto družstvo vlastní, bydleli cizinci a Romové.**

Zvažte sami, zda takto může vystupovat lidové družstvo. Nejen zda to může dělat, ale zda to může takto veřejně říkat. Řeším tyto problémy dnes a denně, zabývám se jimi 30 let. A byl jsem do funkce zvolen právě pro tyto názory, které tady zastávám. Ale jde mi o to, abychom ty věci řešili. Abychom přestali nálepkovat, abychom přestali 30 let říkat to samé.

Vede to jenom k tomu, že situace se jenom horší. Prodlužováním tohoto stavu nepospějeme, je to ostuda ČR, že to neřešíme. Ne že o tom mluvíme. Ne že o tom píšu, ne že to říkám. Ale že to existuje, že s tím nic neděláme.

Děkuji.“ (Zdroj stenozáznam schůze Senátu ze dne 24.6.2022) A já si od té chvíle, kdy jsem to slyšel, říkám: Jak to myslel? Všechno, co dělá podporuje myšlenku, že se podle pana Křečka bytové družstvo může a má bránit zákazem, protože přece třicet let hájíme možnost, aby svoje spory občané řešili řádnou cestou a nikoli nesmyslnými zákazy. A co tedy zastává úřad veřejného ochránce práv? Fakt nevím!

Všimněte si, že ve čteném textu z knihy Genesis mluví Josefovi bratři jako jeden muž: „**Všichni jsme synové jednoho muže, jsme poctiví lidé.**“ A vytváří tak mínění o poctivosti, o němž by pochyboval jen hlupák. Bratři, tentokrát ještě bez mluvčího, jímž byl pak Juda: „**Tvoji otroci nikdy nebyli vyzvědači.**“ Ale Josef trval na svém: „**Ne, přišli jste obhlédnout nechráněná místa země.**“ Odvětili: „**Tvých otroků bylo dvanáct. Jsme bratři, synové jednoho muže z kenaanské země. Nejmladší je teď u otce a jeden – ten už není.**“ (Genesis 42:11-13) Chápete to? Jak byli rychle hotovi. Prostě byl a už není. A jak krutý humor to byl, když stáli před Josefem, oblečeným za místokrále. Ten jeden bratr, kterého se zbavili, jim ani moc nechyběl. Prostě **byl a už není!**

To rabín Pavel z Tarsu mluví jinak. Myslí na provinění všech: „**Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Není totiž rozdílu: Všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši.**“ (Dopis Římanům 3:22-24)

A v tomto smyslu slova zní také docela jinak evangelium Lukášovo: „**Do jeho blízkosti přicházeli samí celníci a hříšníci, aby ho slyšeli.**“ (15:1) To ale není přesné! Text říká, že přicházeli **všichni** celníci a hříšníci. Překlad, který máme před sebou, není šťastný, protože rozděluje na **samé** hříšníky a celníky a na **samé** hodné lidi, kteří mezi ty hříšníky nepatří.

Tady všichni hříšníci získali odvalu, měli ten zájem a chuť, aby se potkali s Ježíšem. Tenhle rabín byl zájímavý a přitažlivý. Otevřený k rozhovoru. A protože tihle lidé mají zájem dělat něco se sebou samým a hledají, sednou si s ním. Oni sami ví o své bídě a o svém hříchu. Bylo to tak vždycky a bude to tak. Jen za některými rabíny a kazateli nepůjdou. To proto, že farizeové a zákoníci v rouše rabínů a kazatelů rádi mluví o hříchu. Mluví a neví o čem, rýpají do ran a nepřinášejí zahojení.

Farizeové a zákoníci mezi sebou reptali: „**On přijímá hříšníky a jí s nimi!**“ (15:1-2) To se podle rabínských předpisů až dodnes považuje za nepřijatelné. Jedno rabínských pravidel říká: „Člověk se nepřidruží k bezbožníkovi, rovněž se považuje za nevhodné, aby jej přivedl ke studiu Tóry - Božího zákona“²

Jenže k tomu je třeba říci dvojí: Předně to, co víme už od apoštola Pavla a Kristus Pán by s tím jistě neměl problém: a) Je hodně sporné dělit lidi na hříšníky a nehříšníky... Podle čeho a jakým právem? b) Ne každému Ježíš hned vykládal Tóru. Netlačil Boží zákon. Ježíš sám přece říká: „**Nedávejte psům** (běžným pohanům okolních národů), **co je svaté. Neházejte perly před svině** (tím se mysleli Římané), **nebo je nohama zašlapou, otočí se a roztrhají vás.**“ (Matoušovo evangelium 7:6) Tehdejší slangem říkali lidem okolo všelijakými zvířecími názvy. Tak třeba velbloudi byli babylónané a národy karavan...

Žádné lekce z Tóry Ježíš neposkytoval! Zdá se, že Ježíš těm lidem „jen“ naslouchal. Mluvil s nimi, protože tak začíná každý dobrý vztah, ve kterém se i k té Tóře nakonec dostanete...

Tak jsme si řekli, co je to společné **všichni** a teď ten jednotlivec. Ježíš jim pověděl toto podobenství: „**Má-li někdo z vás sto ovcí a ztratí jednu z nich, což nenechá těch devadesát devět na pustém místě a nejde za tou, která se ztratila, dokud ji nenalezne?**“ (15:4) Teprve sto je úplné číslo. Teprve pak jsou tu všichni. Jedinec, pro Izraelitu je zobrazen také zvířetem: ovce ze stáda. A protože tahle ovce se zaběhla a má potíže, nemůže teď zpátky. Nemůže si pomoci sama, a proto je třeba jí pomoci.

Pastýř ji najde a „**Když ji nalezne, vezme si ji s radostí na ramena...**“ (15:5) To je obrázek, kterému rozuměli všichni. Tohle Ježíš nevymyslel. Pastýře s ovečkou znal Izrael i pohané. Znali to všechny pastevecké národy. Známe ještě překřesťanská antická vyobrazení.³ Ježíšův Humor je v tom, že Hermes

² Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch I-IV, Hermann L. Strack, Paul Billerbeck. Mnichov 1926

³ Známe fragment sochy **Herma nesoucího na ramenou berana**. Hermes Krioforos (to je „nosič beránka“). Originál se nazývá Kriophoros z Kalamis, vytesal jej sochař starověkého Řecka z 5. století před Kristem. V římském Museo Barracco je mramorová kopie z 1. století před Kristem. Je to časté zobrazení v Arkádii, v hornaté pastýřské oblasti na Peloponésu. Velice podobně je zobrazován Kristus nesoucí ztracenou ovečku. Ten však ji zachraňuje a obětuje sebe sama. Hermes nese beránka k oběti, to je ten rozdíl...

nese berana k oběti, on však se stane beránkem obětovaným, aby zachránil lidi. Ovečku zachraňuje. Pastýř ji nežene před sebou: „Běž ty couru, ty mrcho toulavá...“, ale bere ji na ramena a to s radostí. Radost přebije jeho únavu i vše, co by mohl té ztracené vytýkat. Je proč se radovat! Protože až s touto ovečkou má stádo zase sto ovcí (středně velké stádo) či protože mu do stovky chyběla právě tahle ovečka. Tedy je to osobní radost, má ji rád. Jedinec je součástí těch všech, bez něho ti všichni nejsou úplně všichni. To je nové pojetí společenství, které nevytváří aliance, ale potřebuje se navzájem.

Ale ani to ještě není dost. „Když přijde domů, svolá své přátele a sousedy a řekne jim: ‚Radujte se se mnou, protože jsem našel ovci, která se mi ztratila.‘“ (15:6) Teprve teď jsou skutečně všichni. To je velice revoluční. Ke stádu potřebuje ještě cizí, sousedy a známé. A pro Ježíše - teprve až s těmi původně nezúčastněnými⁴ - je právě tohle obraz nebe: „Právím vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“ (15:7)

Co jsme se učili?

- a) Že není moudré rozdělovat společnost, některé zvýrazňovat - a tím jim škodit a nebo pomáhat. Tak často jsme si říkali, že do kostela chodí **samí** hodní lidé, **samí** vzdělaní a kultivovaní. Vzpomeňte na ten výraz prvního verše z 15. kapitoly Lukášova evangelia. A my potřebujeme začít říkat **všichni**. Tak, jak to používal ve svém proroctví Izajáš: „Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech. Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před střihači zůstal němý, ústa neotevřel.“ (53:6-7)
- b) Potřebujeme docenit jedince. Ti všichni celníci a hříšníci byli tím jedním, který chyběl celé společnosti. Proto se jim Ježíš věnoval. Bud' nám lidé opravdu chybí a my se s radostí věnujeme právě tomu, kdo je s námi ochoten hovořit - ať je to ten nebo ten.
A nebo rádi mluvíme o hříchu. Tím pronásledujeme a umlouváme jedince, kteří nám vlastně nechybí a klidně se bez nich obejdeme. Ale abychom si dokázali, že tu nejsme zbytečně, potřebujeme je dohnat ke stádu. Byť násilím!
- c) A až se všemi nebeskými zástupy budeme skutečně všichni. I s těmi původně nezúčastněnými, kteří se diví, proč jsou zahrnuti do radosti. Do té doby je třeba se věnovat všem celníkům a hříšníkům, pokud mají chuť s námi mluvit. A to budeme taky dělat! Amen.

⁴ Viz Matoušovo evangelium 25! To jsou ti, kteří byli nablízku, podali sklenici vody, navštívili v nemoci a ve vězení...